

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ- ЗВОРОТНИЙ БІК МЕДАЛІ

Андруша А.Б., ХНМУ, м. Харків, Україна

Пандемія коронавірусу, яка охопила людство в 2020 р., торкнулася всіх сфер суспільного життя держав, включаючи і сферу освіти. Карантинні заходи, пов'язані з пандемією, прискорили розвиток дистанційної форми навчання, хоча інтерес до даної форми навчання сформувався вже давно.

На сьогодні у кожному вищому медичному навчальному закладі освітній процес здійснюється у формі дистанційного або комбінованого навчання. Для досягнення оптимальних результатів застосовуються різноманітні методи – синхронне і асинхронне навчання. Перше має на увазі онлайн взаємодію викладача та студента з використанням засобів відеозв'язку, в той час, як асинхронний вид онлайн-навчання виключає прямий контакт студента з викладачем. При використанні дистанційного навчання саме студент виступає ініціатором і модератором. Ефективність освоєння курсу безпосередньо пов'язана з правильним вибором співвідношення форм (аудиторної – дистанційної, синхронної – асинхронної) і характеру подачі матеріалу, винесеного на аудиторне і самостійне вивчення. В оптимальному поєднанні форм і методів навчання полягає суть технології змішаного навчання. Однак при будь-якій пропорції поєднання перерахованих форм, вони повинні складати єдиний навчальний процес, який передбачає, що частина навчально-пізнавальної діяльності учнів проходить в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача, а частина виноситься на самостійну роботу з дистанційним характером взаємодії з викладачем.

В умовах реалізації освітнього процесу на викладачів, особливо викладачів вищих медичних закладів, крім колосальної відповідальності за якість навчання, збільшується й навантаження на нього. Спираючись на власний досвід і беручи до уваги міжнародні рекомендації, ми пропонуємо деякі заходи для зменшення навантаження викладача в умовах дистанційного навчання.

У реалізації навчального процесу в дистанційному форматі можна виділити кілька напрямків. Перший – створення різноманітного інформаційного забезпечення, яке в максимальному ступені задовольняє навчальні запити студента. Другий напрямок – дозування обсягу допомоги студенту. Третій момент – розгляд можливості більш повного передавання функцій викладача групі студентів. На практиці для оптимізації інформаційного забезпечення студентів є доцільним надання студенту повної інформації організаційного характеру – відкритий доступ до робочої програми з потижневим графіком вивчення дисципліни та критеріям оцінювання знань в тому числі самостійної роботи. На сайті кафедри доречно розташувати графік проведення практичних занять, лекцій, іспитів і заліків з дисциплін поряд з графіком дистанційних консультацій викладача. Важливо також вказати регламент і графік дистанційній комунікації викладача зі студентами. Значно зменшує навантаження на викладача наявність доступних студенту відео ресурсів із записом лекцій, семінарів, консультацій та презентаційних матеріалів до них [2]. Це забезпечує можливість для студента у випадку пропуску аудиторного заняття з тієї чи іншої причини оптимізувати його самостійну роботу[1]. Для студента є корисним і наявність різноманітних рекомендацій та докладних вказівок щодо здійснення самостійної навчальної діяльності, довідкових матеріалів із зразками звітів про виконання практичних завдань, тестових завдань за типом КРОК. Як показує практика, це зменшує необхідність консультування студентів з питань виконання поточних завдань. Оптимальним є накопичення ресурсу найбільш поширених запитань, адже велика частина труднощів студентів при освоєнні дисципліни і пов'язані з цим питання викладачеві з року в рік повторюються [1]. Цей захід позбавляє студента необхідності зайвий раз звертатися до викладача в разі виникнення рутинних питань, тому що з великою ймовірністю відповідь на своє питання він зможе знайти в цій базі. Для дистанційної форми навчання істотне значення має формування каталогу посилань на ресурси мережі Інтернет дисципліни, що викладається.

Значно скорочує завантаження на викладача і розвиток онлайн-ресурсів з дисципліни силами студентів (при контролі з боку викладача), що дозволяє частково звільнити викладача від розробки контенту консультаційного та довідкового характеру. Участь студентів в такій розробці, безумовно, сприяє освоєнню дисципліни. При цьому студенти, які не взяли участі в створенні ресурсів, теж можуть користуватися цими ресурсами.

Цікавою методикою, яка також зменшує обсяг консультаційної роботи викладача, є використання самоконтролю. Суть її в тому, що по кожному розділу дисципліни студенту доступні тести та інші матеріали, за допомогою яких він може перевірити свій рівень освоєння дисципліни.

Для скорочення і дозуванням обсягу допомоги студенту можна застосовувати такі педагогічні методики – так звана підказка, яка полягає у підказці методу або підходу до вирішення проблеми. При цьому викладач, спостерігаючи за ходом обговорення, робить підказку тільки в тому випадку, якщо студенти самі не змогли вирішити ситуацію. Ефективна і методика надання рекомендації, яка полягає у наданні посилання на джерело інформації, де питання викладено докладно. Традиційною методикою є консультація – докладне роз'яснення порядку (послідовності) виконання навчального завдання. Також ми використовуємо методику «рішення» – спільне зі студентом виконання навчального завдання.

Як показує досвід, дані технології не тільки зменшують навантаження викладача в ході педагогічного процесу, але й дозволяють студенту раціонально використовувати свій час і постійно оновлювати свої знання, самовдосконалюватися, осмислено сприймати і критично аналізувати теоретичний матеріал, активізують пізнавальну діяльність студентів медиків, підсилюють їхню мотивацію і концентрацію уваги, при цьому не перевантажують пам'ять студентів механічним заучуванням. Вміле використання комплексу розглянутих заходів істотно скорочує витрати часу викладача на проведення навчального процесу в умовах дистанційного навчання.

Література

1. Медведєва М.В. Коучинговий підхід у формуванні клінічного мислення у студентів старших курсів / М.В.Медведєва: матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції, присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України “Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу ВМ(Ф)НВ III–IV рівнів акредитації” (м. Тернопіль, 26–27 квітня 2012 р.). – Тернопіль, “Укрмедкнига”. – 2012. – С. 350–351.

2. Хайтович М. В. Персоналізована медицина: сучасний стан та перспективи / М. В. Хайтович // Український науково-медичний молодіжний журнал. – № 2 (88). – 2015. – С. 6–11.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЦИКЛУ ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Антоненко А.В. (Україна), Натрайан К., Перумал В., Рун Раї С. (Індія)

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Вступ. Пандемія COVID-19 внесла зміни у викладання клінічних дисциплін у всіх вищих навчальних закладах України. В нашому суспільстві завжди існувала думка, що заочного навчання в медицині не існує. Проте науково-технічний процес не стоїть на місці, і у багатьох провідних європейських університетах вже давно існує дистанційне викладання¹.

Проводячи заняття з терапії на 6 курсі для іноземних студентів, перед викладачами стоїть завдання не лише передати максимальну кількість знань щодо проведення диференційної діагностики різних захворювань, повторити пройдений матеріал за минулі роки, але також підготувати студентів до складання ліцензійного іспиту КРОК 2. Звичайно, пандемія COVID-19 стала неочікуваним викликом і змусила викладачів швидко адаптувати навчальний матеріал для дистанційного навчання². Процес удосконалення навчальних матеріалів триває: наразі викладачі краще усвідомлюють можливості online-викладання, однак варто пам'ятати, що важлива роль належить організації навчальної діяльності, а саме доступу до дистанційного навчання незалежно від часу та місця перебування студентів³.

Метою нашої роботи було проведення онлайн-опитування серед англомовних студентів 6 курсу медичного факультету, які закінчили вивчення 4 модуля «Сучасна практика внутрішньої медицини» щодо рівня організації та якості дистанційного викладання циклу гастроентерології на кафедрі внутрішньої медицини №3 НМУ імені О.О. Богомольця на 6 курсі.

Матеріал і методи. Для реалізації мети дослідження ми створили анонімний опитувальник, який складався з 2 відкритих питань: які переваги та які недоліки Ви вбачаєте у дистанційному навчанні під час викладання гастроентерології на 6 курсі. А також студентам було запропоновано написати свої пропозиції щодо покращення навчального процесу.

Ми поширили даний опитувальник серед студентів, що вже закінчили 4 модуль «Сучасна практика внутрішньої медицини». Для більш широкого залучення студентів до опитування ми задіяли трьох іноземних студентів, які розмістили питання у своїх онлайн-мережах (Facebook, Viber тощо). Відповіді надсилалися на електронну пошту викладача.